

**ПРОГРАМА НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
ЗА ИНДИРЕКТНО ФИНАНСИРАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ, КОИТО СА
ЧЛЕНОВЕ НА ВЗАИМОСПОМАГАТЕЛНИ КРЕДИТНИ КООПЕРАЦИИ НА ЧАСТНИ
ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ**

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ПРОГРАМАТА

- a. Стартов бюджет на програмата (размер): до 15 000 000 лева
- b. Вид валута: лева
- c. Кредитополучатели – взаимоспомагателни кредитни кооперации на земеделски стопани, вписани като финансови институции в публичния регистър по чл.3а от Закона за кредитните институции

II. УСЛОВИЯ ПО КРЕДИТИТЕ НА ВЗАИМОСПОМАГАТЕЛНИ КРЕДИТНИ КООПЕРАЦИИ НА ЧАСТНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ (ВККЧЗС)

- a. Цел на кредита: Предоставяне на инвестиционно и оборотно финансиране на земеделски стопани, членове на Взаимоспомагателни кредитни кооперации за земеделие и/или развитие на селските райони и/или рибарство и аквакултури и извършване на свързани и съпътстващи дейности с тях
- b. Максимален размер на кредит: **3 000 000 лева**
- c. Срок: до 10 години
- d. Лихвен процент: стандартна цена при заемане на средства по програмата: 6M EURIBOR + 2,5 процентни пункта (250 б.т. лихвена надбавка) годишно, но не по-малко от 2,5 процентни пункта (250 б.т.), изчисляван на база Actual/360

При съществени промени в закони, подзаконовни нормативни актове, актове на органите на ЕС, нормативните изисквания и регулации или административни актове на надзорни органи, при съществена промяна в паричната политика на Българска народна банка, като промяна в официалния валутен курс на българския лев към еврото, както и при промяна в размера на Основния лихвен процент (ОЛП на БНБ) или размера на EURIBOR, РЛП или друг приложим от Банката междубанков лихвен индекс, Банката има право да променя лихвения процент по договора за банков кредит. Лихвеният процент се променя считано от датата на решението на Управителния съвет на Банката, без да е необходимо подписване на допълнителен анекс към договора за банков кредит между Банката и съответния клиент. Банката уведомява клиентите си чрез поместване на информацията на видни места в Банковия салон и на интернет страницата на Банката, както и чрез изпращане на съобщение до клиента на посочените от него в договора за кредит имейл и адрес."

e. Такси и комисиони:

- ✓ **Ангажимент – 0,25 % върху неувоената част от кредита/транша**
- ✓ **Други такси и комисиони – според тарифата на ББР**
- ✓ **Без такса управление и такса са разглеждане**

f. Обезпечение:

- ✓ Първи по ред особен залог на вземания, произтичащи от договори за предоставени Подзаеми към Крайни кредитополучатели
- ✓ Първи по ред особен залог върху вземания за наличности по всички сметки на Кредитната кооперация, открити в ББР
- ✓ Съгласие за директен дебит от сметките на Кредитната кооперация в обслужващата я банка. (Задължение за уведомяване на ББР, ако се смени обслужващата банка)
- ✓ Друго приемливо за ББР обезпечение по преценка на банката

g. Начин на усвояване: еднократно или на траншове – след постигане на поне 80 % алокации в подзаеми на усвоените средства от предходен транш

h. Срок за усвояване: до 24 месеца

i. Срок и начин на погасяване:

- ✓ Лихви – месечно
- ✓ Главници – до три години гратисен период, **следван от период на погасяване, което се извършва по изготвен от ББР погасителен план, който може да бъде съобразен изцяло или частично с погасителните планове по подзаемите;**

j. Други условия:

- ✓ По преценка от такава необходимост от страна на ББР кредитните кооперации осигуряват от страна на физическите лица-крайни кредитополучатели въстъпването им в дълга по договора за кредит на кредитната кооперация към ББР до размера на дължимата от всеки краен кредитополучател сума и в срок до погасяване на задължението му. Образецът на договор, регламентиращ въстъпването, се предоставя от ББР
- ✓ Крайните кредитополучатели погасяват преимуществено вземанията си по сметка на кредитната кооперация, за която е дадено съгласие за директен дебит в полза на ББР
- ✓ Всяка промяна в **образците** на кредитните договори за предоставени подзаеми се съгласува с ББР
- ✓ При констатиране на влошаване на качеството на портфейла на кредитната кооперация банката има право да изисква допълване и/или замяна на заложен в нейна полза вземания и/или друго обезпечение, което да допълва съществуващото
- ✓ Кредитите, предоставени от кредитната кооперация, по които са формирани просрочия над 30 дни, не следва да надвишават 10% от размера на общия кредитен портфейл. При констатиране на това обстоятелство ББР има право да прекрати усвояването и по своя преценка да увеличи лихвения процент по предоставеното финансиране с **2 процентни** пункта и/или да поиска допълнително обезпечение, и/или да направи кредитната експозиция на Кредитната кооперация изцяло или частично предсрочно изискуема
- ✓ Спазване на заложен от ББР ковенанти (**стандартни финансови съотношения**)
- ✓ Кредитополучателят се задължава в срок до 10-то число на месеците април, юли, септември и януари да представя на ББР аналитична информация (по образец на ББР) за кредитния портфейл за докладвания тримесечен период
- ✓ Кредитната кооперация следва да доказва пред ББР, че в края на всяко тримесечие текущият дълг по подзаемите плюс неусвоените суми по подзаеми с неизтекъл срок на усвояване **не е по-малък от 80% от дълга по кредита, предоставен от ББР. В случай на неизпълнение на това условие, ББР по своя преценка може да увеличи лихвения процент по предоставеното финансиране с допълнителни 2,5 пункта и/или да направи кредитната експозиция на Кредитната кооперация изцяло или частично предсрочно изискуема**
- ✓ Банката има право поне един път в годината да извършва мониторинг на избрани по нейна преценка кредитни досиета на крайни кредитополучатели; Това не отменя правото на ББР по всяко време, без да е нужно да е налице предполагаема или реална заплаха за легитимните ѝ интереси на кредитор и на ББР, да извършва инцидентен, дистанционен или на място контрол върху кредитния процес на кредитната кооперация и да предприема съответните според случая корективни действия
- ✓ Предоставяне на периодична регулаторна отчетност и друга поискана от ББР
- ✓ информация, имаща отношение към Кредитната кооперация, финансирането и неговото целево усвояване
- ✓ Задължение за индивидуализация, допълване и вписване два пъти годишно на заложеното в полза на ББР имущество – вземанията по подзаемите
- ✓ Право на ББР при неизпълнение по договора за кредит да упражни лимит на правата на Кредитната кооперация по смисъла на чл. 17, ал.4 от ЗОЗ
- ✓ Липса на просрочия по ползвано финансиране от банки и небанкови кредитни институции
- ✓ Липса на данъчни задължения по чл. 87 ДОПК
- ✓ Липса на заведени срещу Кредитната кооперация изпълнителни дела (**освен ако не произтичат от нейната основна дейност по предоставяне на финансиране на член кооператори**)
- ✓ Спазване на пълно съответствие с изискванията на Постановление 343 на МС от 30.12.2008 г. за реда за продължаване на дейността на взаимоспомагателните кредитни кооперации на частни земеделски стопани
- ✓ Липса на започнато или приключило, но с необявен резултат, производство по прекратяване на регистрацията на Кредитната кооперация в регистъра по чл. За от ЗКИ

- ✓ Стриктно спазване на процедурите, стандартите и мерките по ЗМИП, ППЗМИП и Общия регламент за защита на данните
- ✓ Други, съгласно индивидуално постигнатите договорености между кредитната кооперация и ББР

III. УСЛОВИЯ ЗА КРАЙНИТЕ КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛИ

- a. Допустими крайни кредитополучатели: физически лица - земеделски производители и/или земеделски стопани по смисъла на §1 от ДР на Закона за подпомагане на земеделските производители, които са членове на взаимоспомагателни кредитни кооперации на частни земеделски стопани и отговарят на следните изисквания:
- ✓ Отпускането на кредитите на член- кооператори да бъде според вътрешния правилник и устава на кредитната кооперация. Срокът на членство в Кредитната кооперация трябва да е поне три месеца преди кандидатстването за финансиране и по договореност между кредитната кооперация и ББР
  - ✓ Изплатени задължения по членственото правоотношение и внесен минимален дялов капитал съгласно устава на кредитната кооперация
  - ✓ Няма просрочен и непогасен кредит към кредитната кооперация
  - ✓ Няма просрочия по ползвано финансиране от банки и небанкови кредитни институции
  - ✓ По отношение на потенциален краен кредитополучател не са налице данъчни задължения по чл. 87 ДОПК
  - ✓ Срещу потенциален краен кредитополучател няма заведени изпълнителни дела
  - ✓ Спазват се нормативните изисквания за кредитна дейност
  - ✓ Разрешено е предоставянето само на нови подзаеми, като за нови ще се считат и онези заеми с ЧЗС, които отговарят на всички условия по програмата и са сключени до три месеца преди сключването на договор между ББР и съответната кредитна кооперация
  - ✓ Не се финансират проекти на свързани дружества, в които кредитната кооперация притежава дялове;
- b. Допустими подзаеми: предназначени за земеделие и/или развитие на селските райони и/или рибарство и аквакултури и извършване на свързани и съпътстващи дейности с тях, както следва:
- ✓ Оборотни кредити – оборотни средства за закупуването на фуражи, фуражни добавки, ветеринарно-медицински продукти /ваксини, лекарствени средства/, препарати за хигиена и дезинфекция, разходи за ветеринарен контрол /надзор/, както и за закупуване на семена, горива, минерални торове, препарати за растителна защита, горивно-смазочни материали, резервни части за селскостопански машини, разходи за ремонт и поддръжка на машини и др. краткотрайни материални активи /работни облекла, санитарни облекла и др./
  - ✓ Инвестиционни кредити - инвестиционни проекти за земеделска техника, други инвестиции за сгради, машини, съоръжения и транспортна техника, необходими за дейността на член-кооператора;
- c. Валута на подзаемите – лева;
- d. Максимална експозиция на Кредитната кооперация към краен кредитополучател или свързани с него лица (съгласно дефиницията за свързаност §1, т.4, т.4а и т.5 от Допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции) – **до 90 000 BGN, но не повече от разрешения максимален размер съгласно устава/вътрешните правила на KBKKЧЗС и на Постановление 343 на МС от 30.12.2008 г., както следва:**
- ✓ За подзаеми, обезпечени с недвижими имоти или други ДМА – до **90 000 BGN**
  - ✓ За необезпечени подзаеми /имат се предвид обезпечени само с поръчителство, запис на заповед от трето лице, залог на стоки, залог на вземания, реален залог на друго движимо имущество с опция за смяна на отговорното пазене/ - до **30 000 BGN**
  - ✓ **Инвестиционните кредити, съответно заемите, обезпечени с недвижими имоти да се предоставят с вещно обезпечение в размер поне 120 % от размера на кредита;**
- e. Допълнителни ограничения за максимална експозиция по програмата:
- ✓ Размерът на отделен кредит/и към едно или свързани лица не следва да надвишава 10 % от **Собствения** капитал на Кредитната кооперация

- ✓ Общият размер на предоставените на всеки заемополучател кредити не следва да надвишава 15 пъти дяловата му вноска
- ✓ Съответствие с изискванията на Постановление 343 на МС от 30.12.2008 г. за реда за продължаване на дейността на взаимоспомагателните кредитни кооперации на частни земеделски стопани
- f. Лихвен процент: Лихвен процент – до 6M EURIBOR + 5 пр.п. (500 .т.) годишно, но не по-малко от 5 пр.п. (500 б.т.), изчисляван на база Actual/360;
- g. Такси и комисиони: Общият размер на таксите и комисионите не следва да надвишава 1%
- h. Максимален срок на погасяване:
  - ✓ Оборотни кредити – **до 24 месеца**, или до 12 месеца с опция за удължаване за нов, до 12 месечен период;
  - ✓ Инвестиционни кредити – **до 60 месеца**;
- i. Обезпечение по подзаемите:
  - ✓ Недвижими имоти и/или други ДМА
  - ✓ Поръчителство, запис на заповед, залог на КМА - стоки; вземания
  - ✓ В случаите, когато обезпеченията са недвижими имоти и/или други ДМА, КА, същите следва да бъдат застраховани и при тотална щета застрахователното обезщетение следва да послужи за погасяване на кредита към КВККЧЗС
- j) Други условия, които следва да се включат в договорите с крайни кредитополучатели:
  - ✓ Във всеки договор/анекс за подзаем с краен кредитополучател следва да бъде посочено, че финансирането е чрез предоставен кредит от ББР;
  - ✓ Във всеки договор/анекс за подзаем следва да се предвиди уведомяване на крайния кредитополучател и другите, имащи отношение към кредита, лица за получаването, обработването и съхраняването на лични и др. данни от страна на ББР, за правата и ангажиментите на банката като администратор на данните и за правата на крайните кредитополучатели и другите физически лица, както и за правото на обработване и проверка на информацията при Администраторите на данни /НАП, НОИ, ЦКР, Имотен регистър, НИС, Служба по вписвания, Съд, Прокуратура, МВР, ЦРОЗ и др./
  - ✓ Във всеки договор за подзаем следва да се предвиди уведомяване за залога на вземането в полза на ББР, заедно с ограниченията по чл. 17, ал.4 от ЗОЗ.
  - ✓ Последните падежи по подзаемите следва да не надхвърлят / да съвпадат с падежа в договора за кредит между кредитната кооперация и ББР

IV. КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР НА КРЕДИТНИТЕ КООПЕРАЦИИ КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛИ

- a. Оценка на основните финансови показатели на кредитната кооперация
- b. Оценка на качеството на кредитния портфейл
- c. Оценка на мениджмънта на кредитната кооперация
- d. При анализ на кредитоспособността на кредитните кооперации, освен обичайните документи се изискват допълнително:
  - ✓ Отчети за дейността, които кредитната кооперация ежегодно (до 30 юни) представят на Министъра на земеделието и храните
  - ✓ Правилата на Кредитната кооперация за дейността по предоставяне на кредити (включително съгласно чл. 8 от Постановление 343 на МС)
  - ✓ Доклади /отчети на звеното за вътрешен одит на кредитните кооперации
  - ✓ Решения, протоколи и друга, относима към финансирането документация на съответния кооперативен съюз
  - ✓ Други